

ΕΞΩΠΟΛΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1996 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ
ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ
(1896-1996)

• ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ • ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ • ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΜΕΡΑΚΛΗΣ • ΠΑΝΑΓΙΩ-
ΤΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ • ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΡΚΙΔΗΣ • ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΜΑΡΚΟΓΛΟΥ • ΚΑΡΟ-
ΛΟΣ ΜΗΤΣΑΚΗΣ • ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΟΖΑΝΗΣ • ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΖΟΥΛΗΣ • ΚΥΡΙΑΚΗ
ΜΑΜΩΝΗ • ΞΑΝΘΗ ΚΑΤΣΑΡΗ • ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ • ΔΗΜΗ-
ΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ • ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΥΛΑΚΟΥ • ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΑΡΑΚΗΣ •
ΘΕΜΗΣ ΤΑΣΟΥΛΗΣ • ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΕΡΕΦ • ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΡΗΓΑΤΟΣ • ΕΛΕΝΗ
ΣΚΑΒΔΗ • ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ • ΤΙΤΟΣ ΜΑΝΑΚΑΣ • ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΥ-
ΔΙΚΟΣ • ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΛΛΑΣ • ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ • ΜΑΝΟΛΗΣ
ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ • ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΜΑΡΙΑΝΑΚΗΣ • ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΝΑΚΑΣ • ΔΗΜΗ-
ΤΡΗΣ ΚΑΤΣΑΡΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

Η συμμετρία του φόβου (Διάλογος του Βιζυηνού με έναν ψυχίατρο του Δρομοκαΐτειου)*

(Ο ψυχίατρος ανήκει στην κατηγορία των γιατρών που γράφουν - κακή συνήθως- λογοτεχνία. Στα λόγια του σταδιακά γίνεται φανερή μια μνησικακία απέναντι στον γνωστό και αναγνωρισμένο - ιδίως μετά τον εγκλεισμό του στο φρενοκομείο- λογοτέχνη Βιζυηνό. Με τον τρόπο αυτόν τον Βιζυηνό ακολούθησε και στο φρενοκομείο η αντιπάθεια των Αθηναίων ομοτέχνων του, που έβλεπαν σ' αυτόν τον τουρκομερίτη, που διεκδικούσε τις ποιητικές δάφνες του κλεινού άστεως. Το κλίμα αυτό της αντιπάθειας μεταφέρεται στο φρενοκομείο μέσα από μια αναλογία έκπτωσης: αντί των επώνυμων ποιητών της Αθήνας υπάρχει ένας λογοτεχνίζων γιατρός, και αντί του Βιζυηνού ως ανερχόμενου ποιητή υπάρχει ένας Βιζυηνός με σαλεμένο το λογικό του. Έτσι, ενώ ο Βιζυηνός μετά τον εγκλεισμό του στο φρενοκομείο σχεδόν αυτομάτως αναγνωρίστηκε ως μεγάλος ποιητής, μέσα στο φρενοκομείο, εξαιτίας της παρουσίας αυτού του γιατρού, εξακολουθούσε να υφίσταται την αμφισβήτηση και την εχθρότητα.

Ο ψυχίατρος αυτός συνήθιζε να πλησιάζει τον Βιζυηνό, όταν ο τελευταίος -εφόσον το επέτρεπε ο καιρός- έκανε τον απογευματινό του περίπατο. Η διαδρομή άρχιζε από το κτίριο στο οποίο βρισκόταν ο θάλαμος του Βιζυηνού -μόλις περνούμε την κεντρική πύλη του ιδρύματος, το πρώτο κτίριο αριστερά-, ακολοθούσε έναν ίσιο χωματένιο δρόμο που μετά πεντακόσια περίπου μέτρα έφτανε στο τελευταίο κτίριο, όπου ήταν τα γραφεία του βοηθητικού προσωπικού, και από εκεί έστριβε προς τα αριστερά κατευθυνόμενος προς το βουνό του Δαφνιού.

Επειδή ο Βιζυηνός ήταν «τρελός ησυχώτατος, ακίνδυνος», τον επέτρεπαν να περιφέρεται ανάμεσα στα πεύκα του βουνού συνοδευόμενος από έναν φύλακα· μόνο που δεν είχε συναίσθηση της κατάστασής του, και συνέχισε τον δικό του ρόλο μ' εκείνον τον φύλακα: νόμιζε πως αυτός ήταν ο φύλακας, και πως ο φύλακας ήταν τρελός που τον είχαν εμπιστευτεί στη φύλαξή του. Και ο Βιζυηνός παρηγορούσε τον φύλακα λέγοντάς του πως θα γίνει γρήγορα καλά, και πως όταν θα συμβεί αυτό και θα έχει γνώσει πάλι στην κοινωνία, θα του προσφέρει δουλειά στα μεταλλεία του.

Πλησίαζε λοιπόν, ο ψυχίατρος τον Βιζυηνό, έδιωχνε τον φύλακα που

* Θεατρικό μονόπρακτο στηριγμένο στη ζωή και το έργο του Γ.Μ. Βιζυηνού. Παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στη σκηνή του Ιδρύματος Παπανικολάου κατά τη διάρκεια του Περιφερειακού Συνεδρίου με θέμα: *Γεώργιος Βιζυηνός, η ζωή και το έργο του*, που έγινε στην Κομοτηνή στις 2,3 και 4/4/1993. Επαιξαν οι ηθοποιοί Νίκος Ζερβόπουλος και Χρόνης Βούλτσος.

τον συνοδευε, για να μπορεί να μιλάει ανενόχλητος με τον ποιητή).

- Κύριε Βιζυηνέ, μπορώ να περπατήσω μαζί σας;
- Μα θα μπορέσει ο κακομοίρης να γυρίσει μόνος πίσω;
- Μην ανησυχείτε, θα τον αναλάβει άλλος φύλακας. Αλλωστε εγώ έχω μεγαλύτερη ανάγκη συνοδείας και φύλαξης.

(Ο Βιζυηνός γυρνά και κοιτάζει τον φύλακα που απομακρύνεται. Ο ψυχίατρος συνεχίζει).

- Μην ανησυχείτε. Ξεχάστε τον...
- Μα πως θα τον ξεχάσω. Έχω ευθύνη γι' αυτόν τον δύστυχο.
- Εγώ έχω μεγαλύτερη ανάγκη. Θέλω να σας ρωτήσω πολλά. Έχω απορίες που με τρελαίνουν. Αν δεν μου τις λύσει κάποιος, δεν θα γίνω ποτέ καλά, και θα μείνω για πάντα κλεισμένος εδώ μέσα.

- Πείτε μου. Ρωτήστε με κύριε. Εγώ έχω κάνει σπουδές στη Βασιλική Αυγουσταία Ακαδημία του Γκαίτιγκεν και στο Πανεπιστήμιο της Λειψίας. Σπούδασα Φιλοσοφία, Λογική, Ψυχολογία, Φιλολογία. Παρακολούθησα και μαθήματα ψυχιατρικής. Είχα καθηγητές τον Βουντ, τον Λότσε, τον Μπάουμαν. Είμαι δε υφηγητής της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

- Τα γνωρίζω όλα αυτά, κύριε υφηγητά· αλλά δεν θέλω πληροφορίες και γνώσεις. Αυτό που θα ήθελα είναι να μπω μες στο μυαλό σας και να κοιτάζω, να παρατηρώ τις σκέψεις σας. Αυτές οι σκέψεις είναι για μένα κάτι αξιοπερίεργο, κάτι πολύτιμο.

- Την πολύτιμη ύλη, τα πολύτιμα πράγματα. Αυτά ήθελα κι εγώ στη ζωή μου. Χρυσόδετα και σπάνια βιβλία, ακριβά ρούχα, πλούσια ζωή. Και όλα αυτά μου τα εξασφάλισε το πολύτιμο μέταλλο, που βρίσκεται θαμμένο βαθιά μέσα στη γη. Εκατοντάδες εργάτες σκάβουν μες στις στοές και βγάζουν για μένα το πολύτιμο πέτρωμα. Μα εγώ είπα για λίγο να αποτραβηχτώ από τη μεγάλη ζωή και να έρθω εδώ για να προσφέρω τις υπηρεσίες μου σ' αυτούς τους δυστυχισμένους ανθρώπους, που τόσο συμπονώ. Να τους βοηθήσω με τις γνώσεις μου πάνω στην ψυχολογία, κι αφού γίνουν καλά, θα τους δώσω δουλειά στα μεταλλεία μου.

- Το ξέρετε ότι ο τρελός που συνοδεύατε μόλις πριν πιστεύει, πως αυτός είναι ο φύλακας και πως εσείς είσαστε ο τρελός;

- Αλήθεια; Αυτό μου αρέσει πολύ. Πιστεύω πως αυτό θα μπορέσει να βοηθήσει στη θεραπεία του. Για φαντάσου, και μου έδινε την εντύπωση αφελούς ανθρώπου.

- Εσείς έχετε ποτέ σκεφτεί το αντίστροφο; Να, έτσι για παιχνίδι, να σκεφτείτε πως εσείς είστε ο τρελός κι εκείνος είναι ο φύλακας...

- Νοιάζομαι τόσο γι' αυτόν, κάθε στιγμή σκέφτομαι τι πρέπει να του πω, τι πρέπει να ακούσει για να βοηθηθεί, ώστε το μυαλό μου δεν πήγε σε τέτοιου είδους παιχνίδια. Ως υπόθεση βεβαίως, θα μπορούσε κάλλιστα να σταθεί...

- Αφού πιστεύετε πως αυτό βοηθεί έναν ψυχασθενή, θα θέλατε κύ-

ριε Βιζυηνέ, να παίζετε μ' εμένα αυτό το παιχνίδι; Να, εγώ θα κάνω τον γιατρό κι εσείς τον ασθενή.

- Α! μ' αρέσουν τα παιχνίδια, και ιδιαίτερα εκείνα της φαντασίας και της προσποίησης. Μ' αρέσει ν' αλλάζω πρόσωπα, να έχω πολλά πρόσωπα. Με το παιχνίδι πιστεύω πως ο άνθρωπος μαθαίνει τον εαυτό του, τους γύρω του, την κοινωνία, τον κόσμο. Το παιχνίδι ήταν το θέμα τη διδακτορικής διατριβής μου. Πιστεύω στο παιχνίδι, και -για να είμαι ειλικρινής- μου αρέσει κίολας.

- Ακολουθήστε με, λοιπόν, αγαπητέ. Ας περπατήσουμε στον πευκώνα που βρίσκεται πίσω από το κτίριο της ιματιοθήκης. Εκεί θα έχουμε την ησυχία που χρειάζεται για μια σοβαρή συζήτηση ανάμεσα σε έναν γιατρό και στον ασθενή του.

- Α! και μ' αρέσει να περπατώ εκεί. Βρίσκω εκεί συχνά ανάμεσα στα σκουπίδια σκισμένα ρούχα και τα μαζεύω. Γυναικεία ιδίως.

- Και τί τα κάνετε τα ρούχα αυτά;

- Τα ράβω εκεί που έχουν σκιστεί.

- Το ραφτάκι, βλέπω, δεν ξέχασε ακόμη την τέχνη του... και μετά τί τα κάνετε τα γυναικεία ρούχα; Τα φοράτε;

- Μ' αρέσει να τα βρίσκω, να τα ανακαλύπτω· έτσι ξαφνικά, ανέλπιστα, μέσα στη μοναξιά μου. Όταν βλέπω τους σωρούς με τα σκισμένα, πεταμένα ρούχα, αρχίζω να ψάχνω, διαλέγω. Παίρνω μαζί μου αυτά που ταιριάζουν.

- Που ταιριάζουν σε τί;

- Που ταιριάζουν... Δεν ξέρω σε τι. Ταιριάζουν σε κάτι που δεν ξέρω· σε κάτι που μου είναι άγνωστο, που μου λείπει.

- Δηλαδή σε κάτι που θα θέλατε να είχατε.

- Να, θα ήθελα να το έχω. Θέλω πολύ να το έχω. Πάρα πολύ. Τόσο πολύ -θα ήθελα να ήμουν εγώ αυτό που θέλω. Θα ήθελα να γινόμουν εγώ αυτό που μου λείπει.

- Τότε θα πρέπει να φοράτε τα ρούχα αυτά...

- Τα σφίγγω επάνω μου. Όταν κοιμάμαι μαζεύομαι κάτω από τα σκεπάσματα, θέλω να κολλάει το 'να μου πόδι πάνω στο άλλο, τα χέρια μου να πιάνουν το ένα το άλλο, και πάνω στο στήθος και στην κοιλιά μου να κρατάω σφικτά τα ρούχα αυτά. Πολλές φορές μέσα στη νύχτα θέλω να φορέσω τα ρούχα αυτά. Αλλά δεν είμαι μόνος στο θάλαμο και δεν θέλω να με δουν οι άλλοι. Μόνο η Αννιώ θέλω να με δει, η πεθαμένη αδελφούλα μου. Μόνο η μητέρα μου και ο πατέρας μου θέλω να με δουν. Και ο παππούς μου ο Παπουγιωργάκης. Κανείς άλλος.

- Αγαπάτε τη μητέρα σας;

- Αγαπώ όσους με βασάνισαν από αγάπη.

- Γιατί δεν ήρθε ποτέ να σας επισκεφτεί;

- Ηρθε. Ερχεται. Ερχόταν παλιά πιο συχνά, αλλά αραίωσε τις επισκέψεις της, γιατί δεν θέλει να συναντηθεί με την μικρή αγαπημένη μου, τον ξανθό μου άγγελο.

- Γιατί; Δεν την εγκρίνει;
- Οχι! την αγαπά όσο κι εγώ. Μα δεν γίνεται να έρθουν κι οι δύο μαζί. Όταν είναι εδώ η μία, η άλλη λείπει. Όταν ψάχνω να βρω τη μια, δεν ψάχνω για την άλλη.
- Κι όταν ψάχνετε τη μία ή την άλλη, τις βρίσκετε;
- Ναι -δηλαδή, όχι.

*Γιατί δα να ξενιτευτώ τ' ανήλικο παιδί;
Γιατί γιατί δεν έμεινα στις μάνας το πλάγι,
μόν' ρίφθηκα, σαν άφτερο πουλάκι απ' το κλαδί,
σαν βάρκα δίχως άρμενα σ' αγνώριστα πελάγη;*

*Γιατί να την απαρνηθώ την ήσυχη μ' ζωή;
Γιατί γιατί δεν 'κλούθησα των αλλωνών τ' αχνάρι,
μόν' χώθηκα απρονόητο στον κόσμο τη βοή...*

*Τα γλυκά της μάτια
σαν τα ενθυμηθώ
κάθομαι και κλαίω.
Ητο δίκιο κι' άγιο
τότε να μας έσμιγε
ένα ευλογητό.
Μα τα μαύρα γράμματα
και οι τρανοί σκοποί:
θέρισε κι εσώδευσε,
μούπαν, προκοπή.*

*Κι' όταν κάμης όνομα
και γερό παρά,
θ' αγαπήσης πάλι.
Θέρισα κι εσώδευσα,
δεν το αγνοείς,
αλλά πριν τελειώση
τη φωλιά...*

- Γιατί, κύριε Βιζυηνέ, ήρθατε εδώ, στο Δρομοκαΐτειο;
- Ηθελα να κάμω τους γάμους μου στην εξοχή.
- Και πώς τρελαθήκατε; Γιατί; Ποιες νομίζετε πως είναι οι αιτίες;
- Αλήθεια, θα μπορούσα να τρελαθώ;

*Με βλέμμ' αλλόκοτο διαβαίνει,
μ' απεριποίητο κορμί.
Πότ' αγριεύει ποτ' εμβαίνει
στα σύγκαλά του μια στιγμή.*

*Κάμετε τόπο να περάσει
είναι τρελός ο δυστυχής
Τον νουν του ή τον έχει χάσει
ή δεν τον είχεν εξ αρχής.*

*Να μας φυλάγη ο Θεός μου
απ' τα ουράνια τα ψηλά
και να γιατρέψει όλον τον κόσμο
τ' αρρωστημένα τα μυαλά.*

- Αλήθεια, θα μπορούσα να τρελαθώ;
- Είστε αρκετά οξύνους για να το κατορθώσετε. Αλλά για ποιες αιτίες θα το κάνετε ή θα το παθαίνατε;
- Θα μπορούσε να φταίει ο παππούς μου. Όλα τα παραμύθια του διαψεύστηκαν. Όλοι οι άνθρωποι θα μπορούσαν να φτάνει· εκείνοι που με καταδίωξαν και μ' εξαπάτησαν, που έκαναν τη ζωή μου ένα παραμύθι, που βγήκε ψεύτικο. Ο Βασιλιάς πήρε όλη την περιουσία μου, επτακόσια εκατομμύρια, επειδή νόμιζε πως θα τα έδινα στον Δηλιγιάννη. Μου στέρησαν την τακτική έδρα της Ιστορίας της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο, μου άρπαξαν τον ξανθό μου άγγελο, την αγαπημένη μου Μπετίνα, μ' έκλεισαν εδώ μέσα για να την δώσουν σ' άλλον.

*Μου πέταξες απ' τα κλαδιά
κι αλλάζεις τη φωλιά σου.
Στείλε μου πίσω την καρδιά,
σου στέλλω τα φιλά σου.
Η πέτρα που κατρακυλά...*

*Οπου σταθής κι όπου κι αν πας,
θα θυμηθής εμένα.
Οποια καρδιά κι αν αγαπάς,
δεν θε να βρης λιμένα.*

Με φθόνησαν για τα πλούτη μου, για την αγαπημένη μου, για τα διηγήματά μου που άνοιξαν τον νέο δρόμο της νεοελληνικής λογογραφίας, για τα βραβεία μου στους πανεπιστημιακούς, ποιητικούς διαγωνισμούς, για τα φιλοσοφικά μου συγγράμματα, την επί υφηγεσία διατριβή μου, την «φιλοσοφία του Καλού παρά Πλωτίνω», τις μελέτες μου για το ωραίο και για τη μεγαλοφυΐα...

- Αλήθεια, γιατί ενώ ψέγετε στα περισσότερα σημεία τον Καντ, όταν αυτός δεν δέχεται την περί των κυμάνσεων θεωρία της μουσικής του Ντεκάρτ, εσείς τον επαινείτε;

~...

- Κι ενώ φαίνεται ότι υπερασπίζετε ιδεαλιστικές θέσεις, παρόλα

αυτά το κάνετε με τρόπους υλιστικούς και μηχανιστικούς, και πιστεύετε στην ποσοτική μόνο σημασία και συνεισφορά των εντυπώσεων που έχουμε για τον σχηματισμό του καλλολογικού αισθήματος.

- Δεν μπορώ άλλο να περιμένω· η ομορφιά λιγοστεύει. Το βλέπω παντού. Δεν μπορώ άλλο να περιμένω. Αν για να ζήσω πρέπει να κάνω συλλογισμούς, να έχω πίστεις και να διατηρώ ελπίδες, τότε θέλω. Θέλω αυτή τη στιγμή να πεθάνω.

- Κι ενώ αναγγέλετε ότι θα ασχοληθείτε με τη θεωρία του ωραίου στον Πλωτίνο, εσείς παρεμβάλλετε οτιδήποτε σχετικό έχετε διαβάσει ιδίως μεταξύ των Γερμανών ιδεαλιστών φιλοσόφων -κι αυτές οι παρεμβολές αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου...

- Είμαι άρρωστος μ' έπιασε ακατάσχετη νύχτα· υγρασία, σκοτάδι και εμετός.

- Κι ενώ λέτε ότι το νοητό κάλλος αποτελεί την προσφορά του Πλωτίνου, και πως ό,τι λέει για το κατ' αίσθησιν το λέει μόνο για να το χρησιμοποιήσει παρακάτω για το νοητό, και ότι για το λόγο αυτόν κι εσείς θ' ασχοληθείτε κυρίως με αυτό και μόνο -εντούτοις μόνο, όταν η πραγματεία σας φτάνει στα τρία της τέταρτα, λέτε ορισμένα πράγματα που απλώνονται σε λίγες μόνο σελίδες.

- Τιμωρούμαι, τιμωρούμαι συνεχώς. Θα ήθελα να τιμωρήσω κι εγώ λιγάκι.

- Και τα ποιήματά σας μυρίζουν φαναριωτισμό.

- Ε, τιμωρούμαι, τιμωρούμαι πατέρα. Τιμωρούμαι μητέρα.

- Βρήκα στο γραφείο του διευθυντή κ. Τσιριγώτη ένα χειρόγραφο ποίημα αφιερωμένο σ' αυτόν, που έγραφε πάνω - πάνω «στον Θεόν μου».

Πρέπει να ήταν δικό σας.

- *Αλλοίμονο! είμαι φτωχό
σ' αυτού του κόσμου τον τροχό!
είμ' ορφανό και ξένο!...
κι αγράμματο θα μένω!*

Τιμωρούμαι μαμά· άσε να τιμωρήσω κι εγώ λιγάκι.

(Ο γιατρός συνέρχεται. Θυμάται πάλι το ρόλο του ως γιατρού)

- Επεσε ο ήλιος. Πρέπει να γυρίσουμε.

- Το 'χω παράπονο πικρό

και το λαλώ στα όρη,

πως καλογέρεψα μικρό,

δέκα χρονών αγόρι.

Κι' αφήκα μακρινά μαλλιά και φόρεσα το ράσο

πριν αγαπήσω μια σταλιά

και το φιλί χορτάσω

Πριν ν' αποχτήσω έν' ανθό
κι' ένα καρπό να δρέψω,
πριχού να γλυκοπανδρευθώ
και να γλυκοχηρέψω.

Τώρα η καρδιά μ' μετανοεί
μα του κακού το κάνει.
Ο πεύκος που ξεροκαεί
χλωρά κλαδιά δεν βγάνει.

- Πρέπει να γυρίσουμε, κύριε Βιζυηνέ. Πρέπει να με οδηγήσετε στον θάλαμό μου. Φοβάμαι το σκοτάδι, οδηγήστε με πίσω, σας παρακαλώ.

- Δεν μπορώ άλλο να περιμένω· η ομορφιά όλο λιγοστεύει· το βλέπω, το νιώθω γύρω μου. Μέσα στον θάλαμο, τις νύχτες μου παρουσιάζεται ο παππούς μου. Μου παρουσιάζεται ντυμένος με μια θηλιά στο λαιμό. Το σκοινί είναι υγρό, μυρίζει θάλασσα, γιατί ζω σημαίνει επιπλέω.

Τις νύχτες μέσα στο θάλαμο με πιάνει τρόμος, καθώς μες στο σκοτάδι, ακούω γύρω μου ψιθύρους, βογγητά, κλάματα, γέλια, ουρλιαχτά. Και όταν κάποτε με παίρνει ο ύπνος, ξαφνικά ξυπνώ από ένα ρόγχο που βγαίνει από μένα, και με μάτια κλειστά βλέπω μιαν απέραντη εχθρική γη, σκεπασμένη απ' άκρου σ' άκρο με πάγο, τα κενοτάφια όλα ανοιχτά, τα κατοικίδια ταριχευμένα και τ' αναμμένα κεριά με περιμένουν. Ρίξες και έντομα με κυκλώνουν.

Οχι! δεν θέλω να γυρίσω εκεί μέσα. Δεν είμαι τρελός. Δεν αντέχω άλλο να προσποιούμαι τον τρελό για να δείχνω καλός κι υπάκουος, δεν θέλω να κάνω τον φύλακα ή τον γιατρό για να μπορώ να ισορροπώ και να συμφιλιώνομαι με τον εαυτό μου. Δεν αντέχω να βλέπω γύρω μου πρόσωπα αφηρημένα, χαμένα, ανέκφραστα. Δεν αντέχω άλλο να σε ψάχνω, να την ψάχνω ανάμεσα σ' αυτά τα πρόσωπα και να μην την βρίσκω. Δεν αντέχω πια τη διάψευση, να βλέπω κάθε στιγμή πως όλα είναι ένα ψέμα.

Ελα να με βγάλεις από εδώ. Ελα μητέρα, να με σώσεις. Ελα να με πάρεις πίσω στο σπίτι μας, να ζήσω κοντά σου, μ' απλότητα, μακριά από τα μεγαλεία και τη δόξα. Φώναξέ με πίσω, να γίνω ο ράφτης που ονειρευόσουν να γίνω. Να ξυπνάμε μαζί το πρωί, να σε φιλώ πριν φύγω για τη δουλειά μου, το βράδυ να 'μαστε μαζί, να κουβεντιάζουμε, να θυμόμαστε τους πεθαμένους μας, να λέμε ο ένας στον άλλο καληνύχτα πριν πέσουμε να κοιμηθούμε κάτω από την ίδια στέγη. Λυπήσου με, μάνα, λυπήσου με. Δείξε μου επιτέλους την αγάπη σου. Ελεος, μάνα, έλεος!